

Referanser: KR 101/22

Arkivsak: 22/00963-11

Opprettelse av og mandat for råd for funksjonshemmede

Sammendrag

15–18 prosent av medlemmene i Den norske kirke lever med ulike funksjonsnedsettelse¹. Interesseorganisasjoner, forsknings- og kompetansemiljøer har over tid påpekt at funksjonshemmede opplever manglende representasjon i Den norske kirke. Et råd for funksjonshemmede i Den norske kirke skal bidra med brukerperspektiver og fagkunnskap om funksjonshemmende forhold og med løsninger som styrker likestilling og muligheter for likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet. Rådet skal komme med innspill til konkrete saker, slik at synspunkter og behov til funksjonshemmede blir tatt hensyn til, synliggjort og ivaretatt så tidlig som mulig.

Råd for funksjonshemmede er lovpålagt i alle kommuner i Norge, og det er etablert rutiner og veiledninger for disse.² Når det opprettes et råd for funksjonshemmede i kirken, er det tatt utgangspunkt i rammene for de lovpålagte kommunale rådene. Det er valgt en løsning som er tilpasset den kirkelige organiseringen med tanke på kapasitet og ressurser og for å ivareta tilstrekkelig dynamikk og funksjonalitet.

I 2021 ble *Kirkelig fagforum for likestilling av mennesker med funksjonshemming* opprettet. Dette fagforumet mangler imidlertid formalisering og status, men danner et godt grunnlag for etableringen av et formelt råd.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet oppnevner et råd for funksjonshemmede med mandat, sammensetning og oppgaver som beskrevet i denne saken.

¹ https://www.bufdir.no/statistikk_og_analyse/nedsatt_funksjonsevne/antall/

² Rådene for personer med funksjonsnedsettelse - rettleiar (veileder) | Bufdir

2. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å oppnevne rådet. Kirkerådet stiller sekretær til disposisjon for utvalget.
3. Utvalgets mandat, sammensetning og funksjon evalueres etter fire år.

Saksorientering

Bakgrunn

Den norske kirke skal bidra til økt likestilling, tilhørighet og deltakelse av mennesker med funksjonshemming, innfri likestillings- og diskrimineringsloven og støtte opp under realiseringen av FNs bærekraftsmål og CRPD (FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne). I forbindelse med behandlingen av sak KR 101/22 *Likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet - universell utforming av og i kirken* vedtok Kirkerådet at det skulle legges frem en sak om opprettelse av et råd for funksjonshemmede innenfor Den norske kirke. Medvirkning gjennom et råd er viktig fordi funksjonshemmede opplever manglende representasjon i Den norske kirkes kirkeliv og styrende organer. Et råd kan derfor ha en viktig funksjon for å fremme likestilling, hindre diskriminering og realisere Den norske kirkes strategi om å være en åpen folkekirke.

Et råd for funksjonshemmede vil styrke funksjonshemmedes representasjon og bidra til at det jobbes mer med representasjon av funksjonshemmede i kirken for øvrig. Det må imidlertid fortsatt jobbes systematisk og tverrfaglig med at funksjonshemmingsperspektiver ivaretas i all saksbehandling og i kirkens virksomhet. Dette kan ikke overlates til ett råd.

Råd for funksjonshemmede er lovpålagt i alle kommuner i Norge, og det er etablert rutiner og veiledninger for disse.³ Det er store forskjeller på hvordan disse rådene fungerer.⁴ Når råd for funksjonshemmede skal komme med innspill til alle saker som behandles, medfører det en stor saksmengde som krever hyppige møter, tunge byråkratiske prosesser og store administrative ressurser. Rådet for funksjonshemmede i Oslo kommune har for eksempel månedlige møter. I kommunene blir dessuten rådene i stor grad involvert i konkrete og praktiske saker som har konsekvenser for funksjonshemmede, som tilgang til HC-toaletter, HC-parkeringsplasser og andre tilgjengelighets spørsmål. Dette er saker som i den kirkelige strukturen vil ligge i lokalmenighet og fellesråd, og dermed utenfor mandatet til et råd på nasjonalt nivå. Utfordringen er derfor å finne en løsning for et kirkelig råd for funksjonshemmede som fungerer hensiktsmessig og tilstrekkelig dynamisk, og som er tilpasset tilgjengelige ressurser og kapasitet.

Et råd for funksjonshemmede skal være et rådgivende organ som jobber med saker som angår funksjonshemmede. I tillegg til saker som direkte omhandler likestilling, likeverdig tilgjengelighet og universell utforming, vil rådet kunne behandle saker om for eksempel gudstjenestedeltakelse, digitale barrierer, LIM (likestilling, inkludering og mangfold) eller trosopplæring. Rådet vil også kunne komme med innspill til

³ Rådene for personer med funksjonsnedsettning - rettleiar (veileder) | Bufdir

⁴ <https://www.ffe.no/globalassets/ffe-mener/rapporter/bruken-av-radene-for-funksjonshemmede.pdf>

overordnede strategier. God kontakt og dialog mellom Kirkerådet og rådet for funksjonshemmede vil være en viktig forutsetning for å ivareta hensikten for rådet.

Opprettelse og sammensetning av rådet

I 2021 opprettet Kirkerådets sekretariat et *Kirkelig fagforum for likestilling av mennesker med funksjonshemming*. Formålet med dette faglige nettverket er å bidra til kunnskapsøking om funksjonshemming og universell utforming i Den norske kirke og å bistå sekretariatet med råd og kompetanse til aktuelle saker det jobbes med. Fagforumet har så langt hatt fire møter og bidratt med innspill til bl.a. LIM-arbeid, Kirkemøtesak om universell utforming, universell utforming av kirkebygg, læring og undervisning i kirken og tilgjengelighet og funksjonsmangfold i Den norske kirkes kommunikasjonskanaler. Fagforumet er også en viktig kontaktflate for interesseorganisasjoner og kirkelige aktører på funksjonshemmingsfeltet.

I fagforumet er noen brukerrepresentanter, andre er faglige representanter eller utnevnt av interesseorganisasjoner.

Per i dag er følgende medlemmer i fagforumet:

- Steinar Mikalsen, NHF – Norges Handikapforbund
- Kari Elster Moen, NFU – Norsk forbund for utviklingshemmede, vara: Kristin Buhaug
- Ada Spæren, FFO – Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, vara: Kine Mariel Plapp
- Inger Marie Lid, VID vitenskapelige høgskole
- Øyvind Woie, KABB – Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte
- Hege Roaldstveit Lønning, Døvekirken, vara: Marianne R. Kolvik
- Randi Moskvil Letmolie, KA - Arbeidsgiverorganisasjon for kirkelige virksomheter
- Rune Rasmussen, representant for inkluderingsrådgiverne i Den norske kirke
- Karianne Hjørnevik Nes, Borg bispedømme

Fagforumet er godt etablert og representerer allerede en god bredde av erfaringer, kompetanse og sentrale kirkelige aktører på funksjonshemmingsfeltet. Når det nå skal opprettes et råd for funksjonshemmede, anbefales derfor å ta utgangspunkt i fagforumet og å formalisere dette gjennom mandat og oppnevning som råd. I rådet bør fortsatt brukerrepresentanter og personer med særskilt fagkompetanse være representert. Administrativt ansatte i rettssubjektet Den norske kirke bør ikke selv være medlemmer i rådet, men erstattes med andre medlemmer. For å sikre sammenheng med arbeidsgiverforhold, foreslås det at vår arbeidsgiverorganisasjon, KA, har møte- og talerett i rådet.

Funksjonshemmede er en svært heterogen gruppe og det bør derfor etterstrebes å styrke rådets representasjon av dette mangfoldet på en enda bedre måte. Det bør i tillegg tilstrebes, i så stor grad som mulig, en bredde av personer med tanke på alder, bakgrunn, kjønn osv.

Erfaring og undersøkelser fra norske kommuner viser at det tar tid å etablere og bygge opp slike råd. Det er viktig for kirken å ta funksjonshemmedes behov på alvor,

og det vil derfor være klokt å bruke noe tid på å etablere og utvikle et slikt råd. Det anbefales derfor at det eksisterende fagforumet forlenges ut våren 2023 og i et møte våren 2023 behandler KM-saken om universell utforming, og at rådet etableres fra starten av høsten 2023.

Mandat for råd for funksjonshemmede

Rådet for funksjonshemmede er et rådgivende organ for Kirkerådet, Ungdommens kirkemøte og Kirkemøtet i saker som angår funksjonshemmede. Det skal bidra med brukerperspektiver og fagkunnskap om funksjonshemmende forhold og løsninger som styrker likestilling og muligheter for likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet. Rådet kan komme med innspill til konkrete saker, slik at synspunkter og behov til funksjonshemmede blir tatt hensyn til, synliggjort og ivaretatt så tidlig som mulig. Rådets anbefalinger i konkrete saker skal innarbeides i videre utviklingsarbeid og saksbehandling.

Medlemmene i rådet for funksjonshemmede skal sammen representere kirkens medlemmer med funksjonshemminger. Rådet skal ikke behandle enkeltsaker og saker knyttet til ansattforhold.

Det er opp til de styrende organene i Den norske kirke å fatte vedtak i saker. Rådets anbefalinger i konkrete saker vil være en del av beslutningsgrunnlaget. Rådet kan selv ta opp aktuelle saker og problemstillinger og kan bli konsultert i faglige spørsmål knyttet til funksjonshemming og universell utforming av kirken.

Det er viktig at medlemmene som ikke har nødvendig kunnskap om organisering og saksbehandling i Den norske kirke, får nødvendig opplæring.

Kriterier for nominasjon og sammensetning av rådet

- Rådet skal ha en bred sammensetning av brukerrepresentasjon og fagkompetanse. Både kirkelige aktører og samfunnsaktører på feltet skal være representert.
- Alle medlemmer i rådet skal ha en vara.

Ledelse og saksbehandling

- Rådet velger leder og nestleder.
- Lederen av rådet har det formelle ansvaret for å sette opp en sakliste til hvert møte. Lederen bør ha kontakt med sekretæren for rådet for å diskutere saker som skal opp på rådsmøtet.
- Kirkerådet stiller med sekretær. Sekretærfunksjonen innebærer å ta imot forslag til saker, praktisk tilrettelegging, saksforberedelse og referatføring. Sekretær er kontaktpunkt for rådet og rådets leder.

Møter

- Det avholdes normalt to til tre møter i året.
- Avhengig av medlemmenes interesse og arbeidskapasitet, kan det være aktuelt å delta i utvalgte arbeidsseminarer eller spesifikke prosjekter.

Møtegodtgjørelse/reiseutgifter

Rådets medlemmer tilkjennes møte- og reisegodtgjørelse iht. regler for godtgjøring av medlemmer i råd, utvalg mv. på nasjonalt nivå i Den norske kirke § 1. 2.

Funksjonstid

Rådet oppnevnes av Kirkerådets direktør med en funksjonsperiode på fire år. Medlemmene deltar i utgangspunktet i fire år med mulighet til forlengelse.

Evaluering

Etter fire år gjennomføres en evaluering av rådets mandat, oppgaver og arbeidsform. Evalueringen behandles av Kirkerådet.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Det vil, som nevnt i saken, tilfalle kostnader knyttet til driften av rådet. Kirkerådet stiller med sekretær innenfor nåværende stillinger.